

- Dit deelrapport maakt deel uit van het *Eindrapport Milieu en Gezondheid 2021, Subsidieproject* in opdracht van de Vlaamse Overheid, Departement Omgeving, Vlaams Planbureau Omgeving  
Referentie: Verheyen V., Govarts E., Loots I., Nelen V., Den Hond E., Baeyens W., Belova L., Bijmens E., Braeken R., Bruckers L., Coertjens D., Colles A., Covaci A., De Decker A., De Henauw S., Engelen L., Fernandez, S., Franken C., Gabaret I., Geerts R., Gilles L., Gilissen L., Godderis, L., Jeong Y., Kestens A., Kim D., Koppen G., Leermakers M., Morrens B., Nawrot T., Pauwels S., Poma G., Remy S., Roggeman M., Van Larebeke N., Vandenbroek S., Vandermoere F. en Schoeters G. (2022), *Eindrapport Milieu en Gezondheid 2021, Subsidieproject* in opdracht van de Vlaamse Overheid, Departement Omgeving, Vlaams Planbureau Omgeving, 172 p.
- Het deelrapport is een printscreen uit dit hoofdrapport waarbij de nummering en paginanummers uit het hoofdrapport overgenomen werden.

## INVLOED VAN SOCIALE ACHTERGROND, GEZINSCONTEXT EN SCHOOLCONTEXT OP MILIEUATTITUDEN VAN JONGEREN

*Een exploratieve analyse o.b.v. data uit het Vlaamse Humane-  
biomonitoringsprogramma 2016-2020*

Rapport 2021

Robbe Geerts, Bert Morrens, Dries Coertjens, Frédéric Vandermoere, Ilse Loots  
UNIVERSITEIT ANTWERPEN, CRESC

### 2.1.1 Samenvatting

Dit rapport beschrijft exploratieve analyses over de invloed van verschillende sociale contexten op milieuattituden van 428 jongeren uit de FLEHS IV studie (2016-2020). Via een stapsgewijze meervoudige regressie onderzochten we ten eerste welke invloed de sociale achtergrond, gezinscontext en schoolcontext hebben op de milieubezorgdheid van jongeren (gedefinieerd als een optimistische of pessimistische opvatting over het leefmilieu). Ten tweede analyseerden we of het belang dat jongeren hechten aan groene ruimte verbonden is aan milieubezorgdheid, en de verschillende sociale contexten.

De resultaten van de eerste analyse toonden dat vooral de *schoolcontext* een invloed heeft op de milieubezorgdheid van jongeren. We stelden vast dat jongeren uit het ASO bezorgder zijn dan jongeren uit het TSO/KSO en vooral het BSO. Ook de sociale achtergrond is belangrijk, maar de invloed lijkt vooral via de schoolkeuze te verlopen: jongeren uit een gezin met hoger opgeleide ouders of met een hoger inkomen zitten vaker in het ASO en vertonen daarom een hogere milieubezorgdheid. Deze bevinding bevestigt de gekende onderwijsongelijkheid in Vlaanderen. Onze analyses identificeerden echter ook een factor die deze ongelijkheid deels kan remediëren: we stelden vast dat een *MOS aanbod op school* vooral bij jongeren uit BSO, TSO en KSO tot een verhoging van milieubezorgdheid leidt. MOS lijkt dus de onderwijskloof in termen van milieubezorgdheid te kunnen verkleinen. Daarnaast vinden we dat MOS in combinatie met milieubewust gedrag binnen het gezin eveneens kan leiden tot een verhoogde milieubezorgdheid. Hoewel de invloed van beide afzonderlijk beperkt blijft, versterken ze elkaar waardoor de combinatie een positieve invloed kan hebben.

De tweede analyse rond groene ruimte toonde aan dat er slechts beperkte verschillen bestaan in *de mate* waarin jongeren groene ruimte belangrijk vinden naargelang de gezinscontext, schoolcontext, en sociale achtergrond. Die verschillen zijn er echter wél als jongeren *de reden* moeten aangeven waarom ze groene ruimte belangrijk vinden: voor jongeren met een lagere sociale positie is vooral het gezondheidsaspect belangrijk. Voor jongeren met een hogere sociale positie is vooral kijkgroen belangrijk. Ook deze bevinding bevestigt eerder onderzoek, en wijst op het belang van verschillende belevingskaders rond groene ruimte bij jongeren.

Op basis van deze exploratieve analyses kunnen ook enkele aanbevelingen geformuleerd worden voor toekomstig onderzoek en beleid: (i) verzamel bij deelnemende scholen bijkomende informatie over milieuzorg en duurzaamheid, aangezien de schoolcontext belangrijk blijkt om milieuhoudingen van jongeren te bestuderen. (ii) Investeer in attitude- en gedragsvragen die voldoende theoretisch onderbouwd zijn en die zowel bij ouders als jongere bevestigd worden. (iii) Wees waakzaam voor missing data bij schriftelijke vragenlijsten. De non-respons bij die vragen is niet enkel hoog, ze is ook sociaal ongelijk verdeeld waardoor jongeren met een zwakker sociaal profiel vaker uit de analyses vallen. (iv) Investeren in het aanbod 'MOS: duurzame scholen, straffe scholen' lijkt de potentie in zich te dragen om sociale ongelijkheid inzake milieubezorgdheid te milderen. (v) Het schoolbeleid moet voldoende aandacht hebben voor de uiteenlopende drijfveren die jongeren kennen bij groene ruimte. Een ongedifferentieerd aanpakken van het belang of de meerwaarde van groene ruimte kan onbedoeld elitair doorwerken.

### 2.1.2 Inleiding

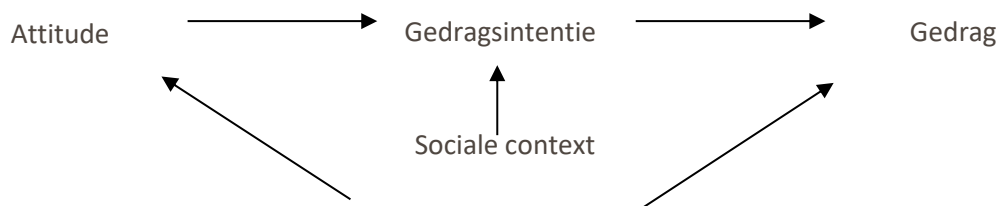
Een nieuw onderwerp binnen de vierde onderzoekscyclus van het Vlaamse humane-biomonitoringsprogramma (FLEHS IV-campagne 2016-2020) bij Vlaamse jongeren betrof eco-gedrag en de relatie met blootstelling aan milieupolluenten en gezondheid. Via schriftelijke vragenlijsten werden in het schooljaar 2017-2018 extra gegevens verzameld over het ecologisch gedrag en de milieuhoudingen van adolescenten en hun ouders. De gegevens werden geanalyseerd en gerapporteerd binnen twee FLEHS IV onderzoekstopics:

- 1) Aan de hand van een exploratieve factoranalyse werd nagegaan of er met de extra gegevens '**eco-profielen**' kunnen toegekend worden aan deelnemers met een vergelijkbaar milieuvriendelijk gedrag, en of er een verband was met de inwendige blootstelling aan chemische stoffen. De factoranalyse identificeerde vier gedragspatronen met betrekking tot 1) algemeen milieuvriendelijk gedrag en milieubewustzijn; 2) belang van minder vlees eten; 3) belang (en consumptie) van lokaal geteelde en streekgebonden voeding (belang korte keten) en 4) belang van beperkt en ecologisch productgebruik binnen- en buitenshuis. De resultaten toonden echter aan dat een hogere mate van ecologische gedrag (volgens de samengestelde profielen) niet rechtstreeks leidt tot een lagere blootstelling aan polluenten. Er werden namelijk verbanden in beide richtingen gevonden. Zo was bijvoorbeeld de blootstelling aan oude en nieuwere persistente stoffen zoals PCB's, gechlloreerde pesticiden en perfluor-verbindingen verhoogd bij een hogere score op factor 3 (lokale voeding), maar verlaagd bij een hogere score op factor 4 (ecologisch productgebruik) (Steunpunt Milieu en Gezondheid, 2020a: 53-59).
- 2) De vragenlijst bevatte een beperkte module rond **risicopercepties** en **milieuhoudingen**, overgenomen uit de Eurobarometer en de SCV-survey 'Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen'. De vragen peilden bij jongeren naar ongerustheid over milieu-onderwerpen, vertrouwen in informatiekanaalen en bezorgdheid over het milieu. Terwijl de peilingen naar de risicoperceptie vooral focussen op de prioritaire milieuthema's, peilen de vragen naar milieuhoudingen vooral naar milieubewustzijn en milieubezorgdheid en het feitelijke milieuvriendelijk handelen van de respondent. Uit de beschrijvende analyse bleek dat 2 op 3 jongeren vindt dat het leefmilieu in Vlaanderen sterk vervuild is en een bedreiging voor de gezondheid vormt. Meest ongerust zijn jongeren echter over mondiale problemen zoals de opwarming van de aarde en het uitsterven van planten en dieren. De informatie die wetenschappers en milieuorganisaties daarover verspreiden wordt door jongeren het meest vertrouwd. Ondanks de sterke problematisering van het leefmilieu, heeft slechts 1 op 6 jongeren ook een globaal milieubezorgde houding. Meisjes en leerlingen uit het ASO geven over het algemeen aan bezorgder te zijn dan jongens en leerlingen uit het BSO (Steunpunt Milieu en Gezondheid, 2020b, 239-244).



In dit rapport willen we de bevindingen uit bovenstaande onderzoekstopics verder uitdiepen. Bedoeling is in dit onderzoek verder te exploreren op welke manier milieubewust gedrag samenhangt met een milieubezorgde attitude, en vooral in hoeverre verschillende **sociale contexten** hier een invloed op hebben. Onze analyse vertrekt vanuit (kritiek op) de theorie van beredeneerd gedrag (Ajzen, Fishbein, 1980) die stelt dat gedrag deels bepaald wordt door achterliggende gedragsintenties die op hun beurt gestuurd worden vanuit attitudes, percepties over gedragscontrole en normatieve overtuigingen (sociale normen).

De sociale context werd in deze initiële sociaalpsychologische benadering dus sterk gereduceerd tot individuele kenmerken en kreeg net daarom heel wat kritiek vanuit de sociale wetenschappen. Sociologisch onderzoek naar milieuvriendelijk gedrag en gezondheidsgedrag benadrukt immers vooral het belang van een bredere focus op sociale context met inbegrip van sociale structuren, identiteiten en externe factoren van menselijk gedrag (Stets en Biga 2003; Frohlich et al. 2001; Kollmuss & Agyeman, 2003).



In dit rapport sluiten we aan bij deze meer sociologische benadering met focus op de sociale context waarin jongeren zich bevinden. We willen in de eerste plaats de invloed van verschillende sociale contexten conceptueel en analytisch ontrafelen in functie van milieuattitudes. Onze exploratieve analyse bestaat uit twee delen.

- Eerst focussen we op **milieubezorgdheid**. De onderzoeksvraag hier is welke invloed de sociale achtergrond (sociaal-economische status, op basis van opleiding en inkomen, en buitenlandse herkomst, op basis van geboortenationaliteit), de gezinscontext en de schoolcontext heeft op de milieubezorgdheid van jongeren.
- Vervolgens focussen we op een aantal vragen rond belang van **groene ruimte**. De onderzoeksvraag hier is in hoeverre het belang van groene ruimte bij jongeren verbonden is aan de milieubezorgdheid van jongeren, hun gezinscontext, schoolcontext, en sociale achtergrond.

### 2.1.3 Data en methodologie

#### 2.1.3.1 Referentiegroep Vlaamse jongeren

In het schooljaar 2017-2018 namen 428 jongeren uit het derde jaar van het secundair onderwijs deel aan een humane-biomonitoringsonderzoek, georganiseerd door het Steunpunt Milieu en Gezondheid (FLEHS IV-campagne). Deze jongeren waren toen 14 of 15 jaar oud. Bedoeling van het onderzoek was de inwendige blootstelling aan omgevingspolluenten te meten in het bloed, de urine en het haar van de jongeren en op basis daarvan Vlaamse referentiewaarden te berekenen. De staalname gebeurden door studieverpleegsters en vond plaats op school. Via schriftelijke vragenlijsten werd informatie bekomen over de gezondheidstoestand, en over persoons-, omgevings- en levensstijlkenmerken van de jongeren en hun gezin.

De jongeren werden via een gestratificeerd geclusterd multi-stage design gerekruteerd uit 20 scholen in de vijf Vlaamse provincies. Van de 1.546 leerlingen die werden uitgenodigd, gaven 522 jongeren en hun ouders toestemming (respons van 34%).



Omwille van afwezigheden of wegeringen op de dag van het onderzoek, en omwille van exclusiecriteria vielen een aantal van deze jongeren toch nog buiten de studie. In totaal werden 428 jongeren onderzocht als referentiegroep voor Vlaamse jongeren. Deze steekproef was representatief voor jongeren uit Vlaanderen, op basis van geslacht, onderwijsvorm en woonplaats (provincie)<sup>1</sup>.

De resultaten van het onderzoek humane biomonitoring werden in 2020 gecommuniceerd, zowel individueel aan de deelnemers als collectief aan stakeholders en het brede publiek (Steunpunt Milieu en Gezondheid, 2020b). De studie gebeurde in opdracht van het Departement Omgeving van de Vlaamse overheid.

### 2.1.3.2 Variabelen

Dit rapport beschrijft de exploratieve analyses die werden uitgevoerd op basis van de vragenlijstgegevens van 428 jongeren en hun ouders. De vragenlijst werd deels ingevuld door de ouders, deels door de ouders en de jongere samen en deels door de jongere alleen. De meerderheid van de gedragsvragen werd aan de ouders gesteld (rond voeding, milieugedrag, productgebruik, ...). De perceptie- en attitudevragen werden aan de jongeren gesteld. Vanuit methodologisch standpunt bemoeilijkt dit de combinatie van gedragsvragen en attitudevragen in één statistische analyse. Daarom werd beslist de analyses zo veel als mogelijk te richten op vragen die aan de jongeren zelf gesteld werden. Op die manier werden twee beloftevolle modellen uitgewerkt.

De afhankelijke variabele in de eerste analyse is de **milieubezorgdheid** van jongeren. In de vragenlijst werden in totaal acht stellingen voorgelegd aan jongeren, overgenomen uit de milieumodule van de SCV-survey (2010). Steeds konden jongeren antwoorden op een 5-punten schaal gaande van helemaal oneens tot helemaal eens. De gehele set van stellingen peilde naar een optimistische (onbezorgde) of een pessimistische (bezorgde) opvatting van het leefmilieu.

- Lucht, water en bodem in Vlaanderen zijn sterk vervuild
- De toestand van het milieu is een bedreiging voor mijn gezondheid
- Als individu kan je een bijdrage leveren aan de bescherming van het leefmilieu
- De meeste milieuproblemen in Vlaanderen worden overdreven.
- Ik maak me zelden zorgen over milieuvervuiling in Vlaanderen.
- Al dat praten over milieuvervuiling in Vlaanderen maakt de mensen ongeruster dan nodig.
- We maken ons tegenwoordig te veel zorgen over de toekomst van het milieu en te weinig over de prijzen en de werkgelegenheid.
- De mensen maken zich er te veel zorgen over dat de vooruitgang het milieu zal schaden.

Gelijkaardig aan voorgaande analyses op basis van deze items (Beyst, 2012), toonden onze exploratieve analyses aan dat vooral de 5 laatste items goed samen horen. Deze items hebben betrekking tot een milieu-optimistische houding. Op basis van deze 5 items werd een principale componentenanalyse uitgevoerd (PCA). De PCA toonde dat de items samengevoegd kunnen worden tot 1 schaal, met een verklaarde variantie van 45% en een cronbach alpha van 0.68. Tot slot werd de schaal omgedraaid, waardoor hoge scores een hoge mate van milieubezorgdheid aangeven.

De afhankelijke variabelen in de tweede analyse gaan over **groene ruimte**. Enerzijds gebruiken we de variabele die peilt naar het belang van groene ruimte: *Vind je groen in je woonomgeving belangrijk?* (nee; ja veel belang; ja maar niet veel). Deze variabele werd gehercodeerd naar 2 categorieën omdat een zeer beperkte groep jongeren 'nee' aanduidde.

---

<sup>1</sup> Voor meer info over de steekproeftrekking: zie het referentierapport: Steunpunt Milieu en Gezondheid, 2020 [www.milieu-en-gezondheid.be](http://www.milieu-en-gezondheid.be). Het rapport is te vinden als 'Resultaten jongerencampagne 2016-2020 - Deel 1 (februari 2020)'

In de analyses werd de groep die veel belang hecht aan groene ruimte ('ja veel belang') vergeleken met de groep die weinig belang hecht aan groene ruimte ('nee' of 'ja maar niet'). Anderzijds gebruiken we de variabele die doorvraagt naar de voornaamste redenen om groen belangrijk te vinden, op basis van een vast aantal antwoordmogelijkheden: Wat is de voornaamste reden waarom je groen ins je woonomgeving belangrijk vindt? (ruimte voor natuur; voor het uitzicht; voor de rust; sport en ontspanning; speelruimte kinderen; het is goed voor de gezondheid; ontmoetingsplaats; geen mening; andere).

De antwoordcategorieën werden vervolgens in drie groepen ingedeeld:

- Kijkgroen: ruimte voor natuur, voor het uitzicht, voor de rust.
- Gebruiksgroen: sport en ontspanning, speelruimte kinderen, ontmoetingsplaats.
- Gezondheid: het is goed voor de gezondheid.

Deze indeling is gebaseerd op beschrijvingen van natuurbeelden die vaak een tweedeling hanteren: enerzijds een arcadisch natuurbeeld (het vredige rurale landschap of het wildernis-natuurbeeld) en anderzijds een meer functioneel natuurbeeld (de natuur heeft nut voor de mens en moet onderhouden en verzorgd worden) (Buijs et al. 2006). Bogner en Wiseman (2006) benoemden deze twee dimensies als een preservatief milieuwereldbeeld (gericht op behoud van groen dat intrinsiek waardevol is en daarom beschermd moet worden) en een utilitair milieuwereldbeeld (groene ruimte is er om door de mens gebruikt te worden).

'Gezondheid' werd in deze literatuur niet als aparte categorie benoemd. In de Steunpunt bevraging werd het echter wel apart opgenomen, daarom kozen we ervoor het ook in onze analyse als een derde categorie te bekijken.

De onafhankelijke variabelen (zie bijlage) bestaan uit vier verschillende categorieën:

1. **Persoonskenmerken:** geslacht en leeftijd.
2. **Sociale achtergrond:** opleidingsniveau van de ouders; equivalent gezinsinkomen (in kwartielen); rondkomen met inkomen; eigenaarschap van de woning; buitenlandse herkomst van de jongere (geboortenationaliteit); thuistaal.
3. **Gezinscontext:** inschatting van milieuvriendelijk gedrag in het gezin; gezinsgrootte
4. **Schoolcontext:** schooltype van de jongere; MOS aanbod op school.

### 2.1.3.3 Statistische analyse

De statistische analyses gebeurden via SPSS, en bestonden uit twee delen. Ten eerste werd onderzocht welke invloed de sociale achtergrond, de gezinscontext en de schoolcontext heeft op de milieubezorgdheid van jongeren. Dit gebeurde aan de hand van een stapsgewijze meervoudige regressie. Dit wil zeggen dat verklaringsgronden stap voor stap werden toegevoegd aan de analyse. Eerst onderzochten we de rol van persoonskenmerken. Vervolgens werd respectievelijk de sociale achtergrond, de gezinscontext en de schoolcontext in rekening gebracht. Tot slot werd onderzocht of er sprake is van interactie-effecten. Ten tweede werd onderzocht in hoeverre het belang en gebruik van groene ruimte bij jongeren verbonden is aan de milieubezorgdheid van jongeren, hun gezinscontext, schoolcontext, en sociale achtergrond. Enerzijds werden jongeren gevraagd of ze groene ruimte belangrijk vinden (ja of nee/niet veel). Dit werd geanalyseerd aan de hand van een logistische regressie. Anderzijds werden jongeren gevraagd waarom ze groene ruimte belangrijk vinden (groen om naar te kijken, om te gebruiken en groen voor gezondheid). Dit werd geanalyseerd aan de hand van een multinomiale logistische regressie.



## 2.1.4 Resultaten

### 2.1.4.1 Beschrijving steekproef jongeren

Tabel 3 toont de belangrijkste karakteristieken van de steekproef (n=428).

Tabel 3: Karakteristieken steekproef

% (n)	
<b>Geslacht</b>	
Meisjes	53,5% (299)
Jongens	46,5% (199)
<b>Leeftijd</b>	
12-14,5	23,36% (100)
14,5-15,5	68,22% (292)
>15,5	8,41% (36)
<b>Opleiding ouders</b>	
Lager secundair	6,19% (26)
Hoger secundair	33,33% (140)
Hoger onderwijs	60,48% (254)
<b>Rondkomen inkomen</b>	
Zeer tot eerder moeilijk	28,81% (121)
Eerder gemakkelijk	31,67% (133)
Gemakkelijk tot zeer gemakkelijk	39,52% (166)
<b>Eigenaar woning</b>	
Nee	18,76% (79)
Ja	81,24% (342)
<b>Buitenlandse herkomst (nationaliteit)</b>	
Belgische	81,50% (348)
EU	8,43% (36)
Niet-EU	10,07% (43)
<b>Thuis taal</b>	
Uitsluitend Nederlands	86,62% (369)
Nederlands en een andere taal	10,33% (44)
Geen Nederlands	3,05% (13)
<b>Milieuge drag gezin</b>	
Niet milieuvriendelijk	55,24% (232)
Milieuvriendelijk	44,76% (188)
<b>Aantal gezinsleden</b>	
2-3	17,69% (75)
4-5	65,09% (276)
>5	17,22% (73)
<b>Schooltype</b>	
ASO	50,47% (216)
TSO en KSO	31,07% (133)
BSO	18,46% (79)
<b>MOS aanbod op school</b>	
Nee	76,4% (327)
Ja	23,6% (101)

## 2.1.4.2 Milieubezorgdheid

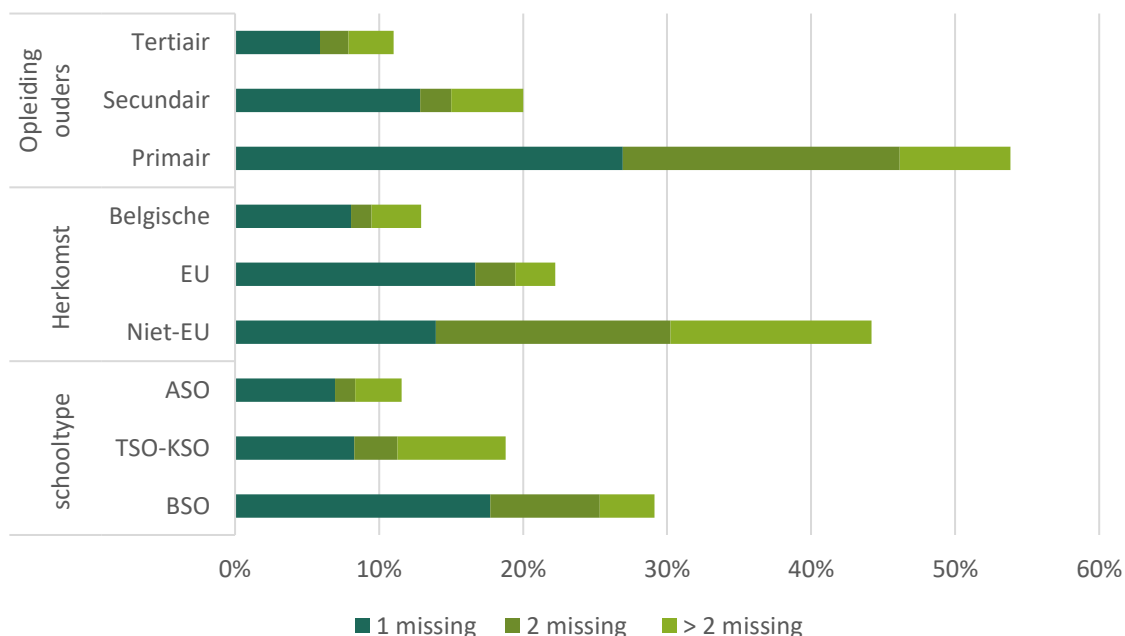
### Inleiding

Jongeren werd gevraagd of ze het helemaal oneens, eerder oneens, niet eens en niet oneens, eerder eens of helemaal eens zijn met volgende stellingen. Uit de resultaten blijkt dat heel wat jongeren een relatief onbezorgde houding hebben ten aanzien van milieuproblemen.

Toch is er nooit een meerderheid van de jongeren die akkoord gaat (eens of helemaal eens) met de milieuo-optimistische stellingen.

- De meeste milieuproblemen in Vlaanderen worden overdreven (26,6% eens of helemaal eens).
- Ik maak me zelden zorgen over milieuvervuiling in Vlaanderen (39,4% eens of helemaal eens).
- Al dat praten over milieuvervuiling in Vlaanderen maakt de mensen ongeruster dan nodig (44,7% eens of helemaal eens).
- We maken ons tegenwoordig te veel zorgen over de toekomst van het milieu en te weinig over de prijzen en de werkgelegenheid (30% eens of helemaal eens).
- De mensen maken zich er te veel zorgen over dat de vooruitgang het milieu zal schaden (33,2% eens of helemaal eens).

De items omtrent milieubezorgdheid kenden echter een hoge non-respons. 156 jongeren vulden minstens een van de items niet in of duidde de categorie 'weet ik niet' aan. Bijgevolg konden slechts 272 jongeren bij de analyses betrokken worden. Wanneer we de item non-respons voor de vijf stellingen rond milieubezorgdheid stratificeren volgens sociale parameters, dan valt een hoger percentage op voor jongeren uit het BSO en jongeren met lager opgeleide ouders (zie figuur 1). De non-respons is dus niet enkel hoog, ze is ook sociaal ongelijk verdeeld waardoor jongeren met een lagere sociaal-economische status (SES) (lager opgeleide ouders, lager gezinsinkomen) vaker uit de analyses vallen. We komen hier in hoofdstuk 4 op terug in termen van aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.



Figuur 1: Non-respons voor vijf stellingen over milieubezorgdheid, volgens sociale parameters (%)

## Regressie analyse

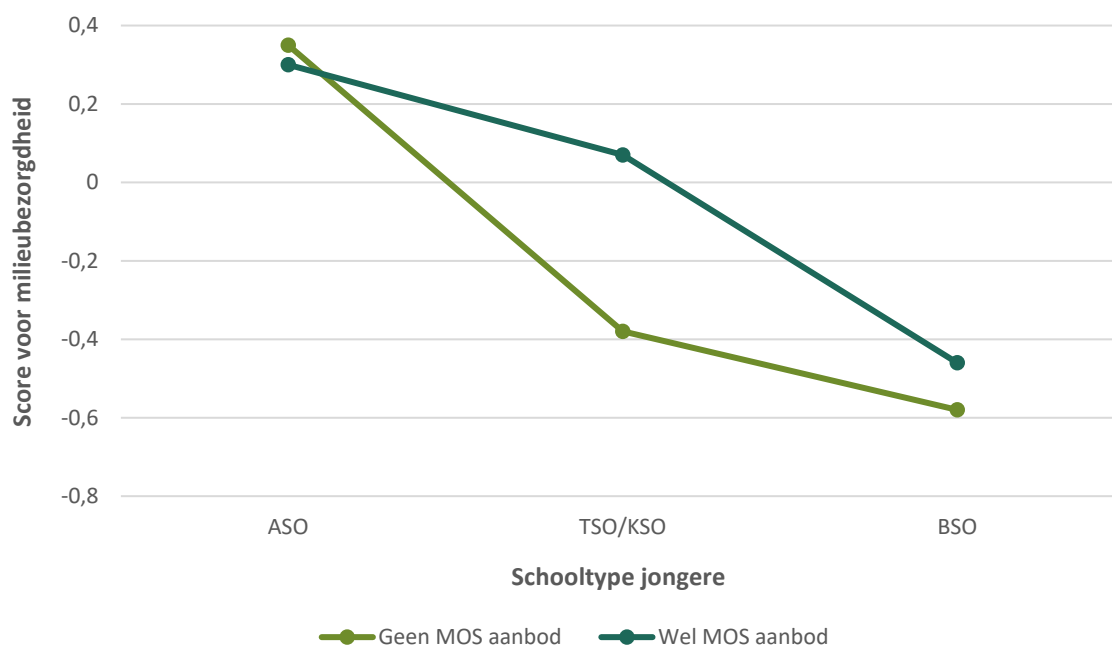
Tabel 4 toont de resultaten van de multivariate regressieanalyse waarbij in vijf modellen stapsgewijs variabelen toegevoegd worden die een invloed kunnen hebben op de milieubezorgdheid van jongeren. Met deze modellen konden we 28,6% van de verschillen in milieubezorgdheid bij jongeren verklaren. Model 1 bevat persoonskenmerken gender en leeftijd die geen significante invloed hebben op milieubezorgdheid. Indicatoren van sociale achtergrond hebben wel een invloed (model 2): jongeren met lager opgeleide ouders en met een lager gezinsinkomen zijn minder milieubezorgd dan jongeren met hoger opgeleide ouders en met een hoger gezinsinkomen. De invloed van buitenlandse herkomst is minder eenduidig. Jongeren met een buitenlandse herkomst binnen de EU zijn significant minder milieubezorgd dan jongeren uit België. Maar dit geldt niet voor jongeren met een herkomst buiten de EU. In model 3 blijken de indicatoren uit de gezinscontext weinig invloed te hebben. Het milieugedrag in het gezin is wel randsignificant geassocieerd met milieubezorgdheid ( $p=0.074$ ): meer milieuvriendelijk gedrag in het gezin hangt samen met meer milieubezorgdheid van jongeren. Model 4 toont dat de schoolcontext wel een invloed heeft: jongeren uit het ASO zijn opvallend vaker milieubezorgd dan jongeren uit het BSO (het verschil met TSO/KSO is echter niet significant). Opvallend is verder dat in model 4 de significante associaties met indicatoren van sociale achtergrond (bijna) allemaal verdwijnen door toevoeging van het schooltype van de jongere. De aanwezigheid van een MOS aanbod op school heeft als aparte variabele in model 4 geen significante invloed op de milieubezorgdheid bij jongeren maar is wel significant als interactie-effect met schooltype en met milieugedrag in model 5. Enerzijds zorgt de combinatie van een MOS aanbod op school en milieuvriendelijk gedrag in het huishouden voor meer milieubezorgdheid bij jongeren. Anderzijds zorgt MOS op school ervoor dat de verschillen tussen ASO enerzijds en BSO/TSO/KSO minder groot zijn, of anders gesteld: MOS op school lijkt de onderwijkskloof in termen van milieubezorgdheid te kunnen verkleinen.

Tabel 4: Multivariate regressiemodellen rond milieubezorgdheid

	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4		Model 5	
	Std $\beta$	Sig.	Std $\beta$	Sig.	Std $\beta$	Sig.	Std $\beta$	Sig.	Std $\beta$	Sig.
<b>Geslacht (meisje)</b>	-,009	,895	,037	,573	,038	,567	,033	,596	,000	,995
<b>Leeftijd</b>										
12-14,5	,073	,568	-,018	,884	,005	,969	-,060	,620	-,131	,274
14,5-15,5	-,012	,926	-,046	,713	-,019	,876	-,073	,544	-,117	,320
>15,5	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>Opleiding ouders</b>										
Lager sec. onderwijs			-,152	,024	-,152	,023	-,098	,133	-,122	,057
Hoger sec. onderwijs			-,151	,032	-,118	,107	,012	,871	,024	,748
Tertiair onderwijs			Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>Eq. inkomen gezin</b>										
0-1250			-,151	,058	-,189	,020	-,163	,039	-,179	,020
1250-1600			-,194	,013	-,218	,006	-,191	,012	-,195	,009
1600-2000			-,141	,052	-,152	,038	-,105	,139	-,104	,135
>2000			Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>Buitenlandse herkomst</b>										
Niet-EU			,108	,111	,096	,155	,081	,213	,108	,088
EU (excl. België)			-,133	,045	-,135	,042	-,070	,285	-,074	,246
België			Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>Milieugedrag gezin (milieuvriendelijk)</b>					,116	,073	,117	,061	,016	,815



	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4		Model 5	
	Std $\beta$	Sig.	Std $\beta$	Sig.	Std $\beta$	Sig.	Std $\beta$	Sig.	Std $\beta$	Sig.
<b>Huishoudgrootte</b>										
2-3					-,062	,505	-,085	,346	-,078	,371
4-5					-,143	,123	<b>-,175</b>	,050	-,150	,085
>5					Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>School type</b>										
ASO							<b>,400</b>	,000	<b>,496</b>	,000
TSO en KSO							,103	,292	,136	,154
BSO							Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>MOS (ja)</b>							,062	,325	,022	,827
<b>MOS_milieugedrag_INT</b>									<b>,309</b>	,001
<b>MOS_ASO_INT</b>									<b>-,227</b>	,014
<b>Model informatie</b>										
	<b>R<sup>2</sup></b>	0,7%	13%	15,4%	23,2%	28,6%				



Figuur 2: Milieubezorgdheid naar schooltype, voor leerlingen met en zonder MOS aanbod op school

Het interactie-effect van MOS aanbod en schooltype op de milieubezorgdheid van jongeren wordt in figuur 2 op een visuele manier voorgesteld. De figuur toont duidelijk een hogere score voor milieubezorgdheid bij leerlingen uit het ASO, maar deze score is niet afhankelijk van een beschikbaar MOS aanbod op school (oranje en groene lijn liggen dicht bij elkaar). Voor leerlingen uit het TSO/KSO en BSO heeft een MOS aanbod op school echter wél een invloed op de milieubezorgdheid. In scholen met MOS aanbod zijn de leerlingen milieubezorgder (groene lijn ligt hoger dan oranje lijn).

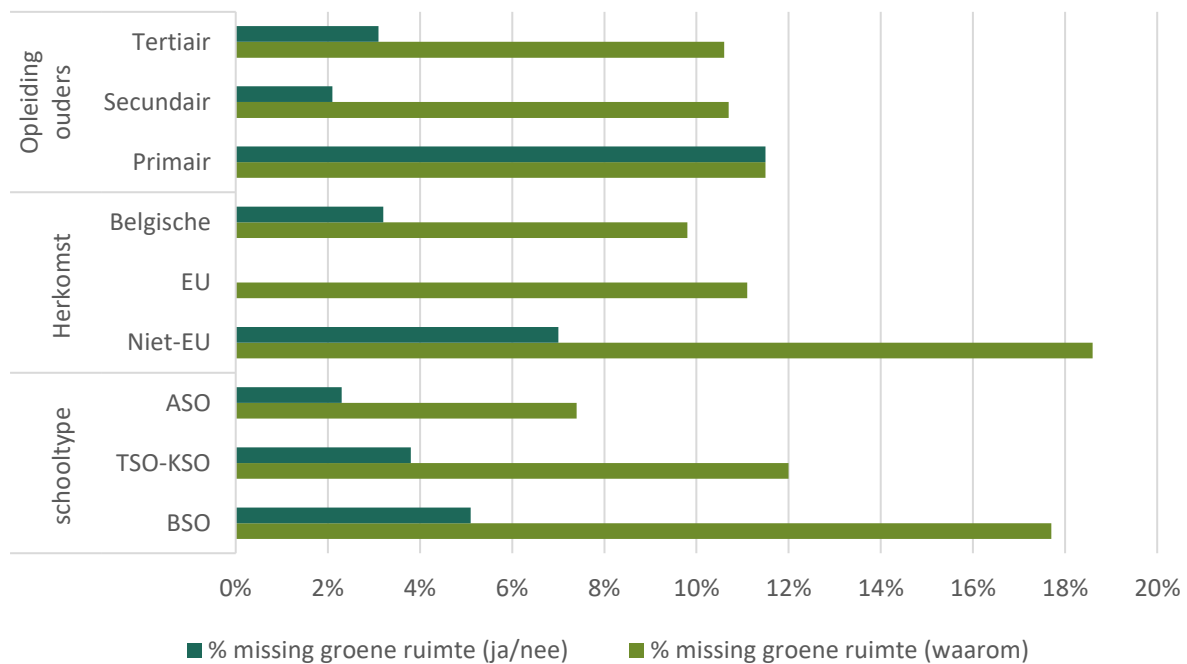
### 2.1.4.3 Groene ruimte

#### Inleiding

In deze analyse bekijken we twee indicatoren: het belang dat jongeren aan groene ruimte hechten, en de voornaamste reden waarom ze groene ruimte belangrijk vinden. In totaal vindt de helft van de jongeren groene ruimte in de woonomgeving belangrijk en de helft niet (zie Tabel 8 in bijlage).

Jongeren uit een gezin met een lagere SES (lager opgeleide ouders, lager gezinsinkomen, geen huiseigenaar) en zonder milieuvriendelijk gedrag vinden groene ruimte significant minder belangrijk dan jongeren uit een gezin met een hogere SES en uit een gezin dat milieuvriendelijk gedrag stelt (bivariate associaties, tabel 9 in bijlage).

Jongeren konden in een tweede vraag de voornaamste reden aangeven waarom ze groene ruimte belangrijk vinden. 63% verwijst naar het belang van 'kijkgroen' (ruimte voor natuur, voor het uitzicht, voor de rust). 22% verwijst veeleer naar 'gebruiksgroen' (sport en ontspanning, speelruimte kinderen, ontmoetingsplaats). 15% van de jongeren duidt aan dat groene ruimte vooral belangrijk is omdat het goed is voor de 'gezondheid' (tabel 10 in bijlage). Dit onderscheid is enkel significant verschillend voor opleidingsniveau van de ouders en schooltype van de jongere (bivariate associaties, tabel 10 in bijlage): jongeren met lager opgeleide ouders en uit het BSO geven opvallend vaker aan dat groene ruimte belangrijk is voor de gezondheid.



Figuur 3: Non-respons voor vragen rond groene ruimte, volgens sociale parameters (%)

Indien we de non-respons op de twee vragen stratificeren naar sociale parameters (figuur3), dan valt dezelfde sociale gradiënt op als in de eerste analyse: de vragenlijsten van jongeren uit het BSO, van jongeren met een migratieachtergrond buiten de EU en met lager opgeleide ouders bevatten meer missings dan de vragenlijsten van jongeren uit het ASO, zonder migratieachtergrond en met hoger opgeleide ouders.



## Regressie analyse

Tabel 5 toont aan dat er slechts beperkte verschillen bestaan in de mate waarin jongeren groene ruimte belangrijk vinden naargelang de gezinscontext, schoolcontext, en sociale achtergrond.

Tabel 5: Multivariate regressiemodellen rond belang van groene ruimte

Belang groene ruimte (ref. = niet belangrijk)	Belangrijk	
	Exp (B)	Sig.
<b>Geslacht</b> (meisje)	1,184	,571
<b>Leeftijd</b>		
12-14,5	2,152	,222
14,5-15,5	1,490	,496
>15,5	Ref.	Ref.
<b>Opleiding ouders</b>		
Lager secundair onderwijs	,370	,280
Hoger secundair onderwijs	,671	,284
Tertiair onderwijs	Ref.	Ref.
<b>Eq. inkomen gezin</b>		
0-1250	,962	,929
1250-1600	1,308	,524
1600-2000	,799	,583
>2000	Ref.	Ref.
<b>Buitenlandse herkomst</b>		
Niet-EU	,538	,246
EU (excl. België)	,816	,716
België	Ref.	Ref.
<b>Milieugedrag gezin</b> (milieuvriendelijk)	1,420	,236
<b>School type</b>		
ASO	,605	,333
TSO en KSO	,351	,036
BSO	Ref.	Ref.
<b>MOS</b> (ja)	,910	,799
<b>Milieubezorgdheid</b> (bezorgd)	<b>1,699</b>	,001
<b>Constante</b>	1,219	,792
<b>Model informatie</b>		
Nagelkerke R <sup>2</sup>	17,2%	

Enkel leerlingen TSO/KSO hebben een kleinere kans om aan te geven dat ze groene ruimte belangrijk vinden, in vergelijking met andere leerlingen. De mate van milieubezorgdheid bij jongeren heeft daarentegen wel een invloed. Hoe bezorgder jongeren zijn om het milieu, hoe waarschijnlijker het is dat ze groene ruimte belangrijk vinden. De sociale achtergrond lijkt meer te spelen wanneer we jongeren vragen waarom ze groene ruimte belangrijk vinden (Tabel 6).

Tabel 6: Multivariate regressiemodellen rond reden van belang van groene ruimte

Belang groene ruimte (ref. = gezondheid)	Kijkgroen		Gebruiksgroen	
	Exp (B)	Sig.	Exp (B)	Sig.
<b>Geslacht</b> (meisje)	1,567	,345	1,460	,491
<b>Leeftijd</b>				
12-14,5	,084	,079	,177	,271
14,5-15,5	,196	,234	,275	,399
>15,5	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.

Belang groene ruimte (ref. = gezondheid)	Kijkgroen		Gebruiksgroen	
	Exp (B)	Sig.	Exp (B)	Sig.
<b>Opleiding ouders</b>				
Lager secundair onderwijs	<b>,042</b>	,004	,133	,099
Hoger secundair onderwijs	,931	,904	1,246	,753
Tertiair onderwijs	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>Eq. inkomen gezin</b>				
0-1250	,359	,136	,397	,258
1250-1600	<b>,243</b>	,045	,233	,080
1600-2000	,760	,733	1,864	,469
>2000	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>Buitenlandse herkomst</b>				
Niet-EU	,720	,659	,480	,465
EU (excl. België)	1,147	,879	,282	,354
België	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>Milieuedrag gezin (milieuvriendelijk)</b>	1,153	,768	1,111	,850
<b>School type</b>				
ASO	2,472	,255	4,325	,125
TSO en KSO	3,119	,144	4,060	,136
BSO	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
<b>MOS (ja)</b>	1,782	,369	2,277	,261
<b>Milieubezorgdheid (bezorgd)</b>	<b>,504</b>	,012	<b>,408</b>	,004
<b>Constante</b>				
		,039		,558
<b>Model informatie</b>				
Nagelkerke R <sup>2</sup>	21,9%			

Jongeren waarvan de ouders laaggeschoold zijn, vinden gezondheid belangrijker dan kijkgroen, in vergelijking met jongeren waarvan de ouders hoger geschoold zijn. Met andere woorden, terwijl jongeren met laaggeschoolde ouders geneigd zijn gezondheid belangrijk te vinden, zijn jongeren met hooggeschoolde ouders eerder geneigd kijkgroen belangrijk te vinden. Hetzelfde geldt voor jongeren waarvan hun ouders tussen de 1250-1600 euro verdienen. Zij geven ook eerder aan gezondheid belangrijk te vinden, in vergelijking met jongeren waarvan hun ouders meer dan 2000 euro verdienen. De gezinscontext en schoolcontext van de jongeren blijkt niet van belang. Wederom speelt de mate van milieubezorgdheid van de jongeren wel een rol. Hoe bezorgder ze zijn om het milieu, hoe kleiner de kans dat ze kijkgroen of gebruiksgroen aangeven als belangrijk. Milieubezorgde jongeren vinden de gezondheidsfuncties van groene ruimte blijkbaar belangrijker.

### 2.1.5 Conclusie en aanbevelingen

In dit rapport werden de exploratieve analyses beschreven over de invloed van verschillende sociale contexten op milieuattituden van 428 jongeren uit de FLEHS IV studie (2016-2020). Twee statistische analyses werden uitgevoerd via stapsgewijze meervoudige regressie: ten eerste onderzochten we welke invloed de sociale achtergrond, gezinscontext en schoolcontext hebben op de milieubezorgdheid van jongeren. Ten tweede analyseerden we of het belang dat jongeren hechten aan groene ruimte verbonden is aan milieubezorgdheid, en de verschillende sociale contexten. De resultaten toonden dat vooral de schoolcontext een invloed heeft op milieubezorgdheid: jongeren uit het ASO zijn bezorgder dan andere jongeren. Persoonskenmerken (geslacht en leeftijd) en de gezinscontext (gezinsgrootte en milieuvriendelijk gedrag in het gezin) oefenden in onze analyse minder invloed uit op de milieubezorgdheid.

De sociale achtergrond (opleiding en inkomen van de ouders) bleek wel bepalend, maar de invloed verliep voornamelijk indirect via het schooltype: jongeren uit een gezin met hoger opgeleide ouders of met een hoger inkomen zitten vaker in het ASO en vertonen daarom een hogere milieubezorgdheid. Deze bevinding ondersteunt de hypothese van de reproductie van sociale ongelijkheid door het onderwijs: via de keuze voor het schooltype geven ouders hun sociale positie door aan hun kinderen waardoor sociale ongelijkheid gereproduceerd wordt vanuit het gezin.

Onze analyses identificeerden echter ook een factor die deze ongelijkheid deels kan remediëren: we stelden vast dat een MOS aanbod op school vooral bij jongeren uit BSO, TSO en KSO tot een verhoging van milieubezorgdheid leidt. MOS lijkt dus de onderwijskloof in termen van milieubezorgdheid te kunnen verkleinen. Daarnaast bleek ook een MOS aanbod op school in tandem met milieugedrag in het gezin tot een verhoogde milieubezorgdheid te leiden.

De tweede analyse rond groene ruimte toonde aan dat er slechts beperkte verschillen bestaan in *de mate* waarin jongeren groene ruimte belangrijk vinden naargelang de gezinscontext, schoolcontext, en sociale achtergrond. Die verschillen zijn er echter wél als jongeren *de reden* moeten aangeven waarom ze groene ruimte belangrijk vinden: voor jongeren met een lagere sociale positie is vooral het gezondheidsaspect belangrijk. Voor jongeren met een hogere sociale positie is vooral kijkgroen belangrijk. Ook deze bevinding bevestigt eerder onderzoek, en wijst op het belang van verschillende belevingskaders rond groene ruimte bij jongeren. De hypothese is dat voor wie opgroeit in een groene leefomgeving, de gezondheidsimpact van die groene ruimte meer vanzelfsprekend wordt geacht en minder snel zal benoemd worden dan voor wie opgroeit in een stedelijke en weinig groene omgeving.

Op basis van deze exploratieve analyses kunnen ook enkele aanbevelingen geformuleerd worden voor toekomstig onderzoek en beleid:

- Verzamel bij deelnemende scholen bijkomende informatie over milieuzorg en duurzaamheid, aangezien de schoolcontext belangrijk blijkt om milieuattituden van jongeren te bestuderen.
- Investeer in attitude- en gedragsvragen die voldoende theoretisch onderbouwd zijn en die zowel bij ouders als de jongere zelf bevestigd worden. Op die manier kunnen bredere onderzoeksvragen rond (milieubewust)gedrag bestudeerd worden.
- Wees waakzaam voor missing data bij schriftelijke vragenlijsten. De non-respons bij die vragen is niet enkel hoog, ze is ook sociaal ongelijk verdeeld waardoor jongeren met een zwakker sociaal profiel vaker uit de analyses vallen. Het collecteren van data via een face-to-face interview – zoals gebeurt bij de SCV-survey, de Belgische gezondheidsenquête en internationale biomonitoringstudies – kan een oplossing zijn om de hoge non-respons te vermijden.
- Investeren in het aanbod ‘MOS: duurzame scholen, straffe scholen’ lijkt zich - op basis van deze statistische verkenning - te lonen in functie van ‘environmental justice’. De inhoud van de leerstof of activiteiten lijkt de potentie in zich te dragen om sociale ongelijkheid inzake milieubezorgdheid te milderen.
- In het schoolbeleid en in de onderwijsactiviteiten rond duurzame ontwikkeling en milieu is voldoende aandacht nodig voor de uiteenlopende drijfveren die jongeren hebben bij groene ruimte. Een ongedifferentieerd aanpakken van het belang of de meerwaarde van groene ruimte kan onbedoeld elitair doorwerken (natuurbeelden die vooral samenhangen met de hogere sociaal-economische klasse).



## 2.1.6 Referenties

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980), *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Beyst, V. (2006), *Handelen naar geweten? Een analyse van het verband tussen milieubesef en milieuvriendelijk gedrag in Vlaanderen*, Stativaria 39.
- Beyst, V. (2012), *Opstellen van een indicatorenset over de perceptie, houdingen en gedragingen van Vlamingen met betrekking tot het milieu*, SVR – Methoden en technieken 2012/3.
- Bogner F.X. & M. Wiseman (2006), Adolescents' attitudes towards nature and environment: Quantifying the 2-MEV model, *The Environmentalist*, 26, 247–254.
- Buijs, A.E., F. Langers & S. de Vries (2006), *Een andere kijk op groen; Beleving van natuur en landschap in Nederland door allochtonen en jongeren*, Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-rapport 24. 130 blz.
- Frohlich, K.L., Corin, E., Potvin, L. (2001), A theoretical proposal for the relationship between context and disease, *Sociology of Health & Illness*, 23:6, 776-797.
- Kollmuss, A. & Agyeman, J. (2002), Mind the Gap: why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior?, *Environmental Education Research*, 8: 3, 239-260.
- Stets, J.E. & Biga C.F., (2003), Bringing Identity Theory into Environmental Sociology, *Sociological Theory*, 21:4, 398-423.
- Steunpunt Milieu en Gezondheid (2020a), *Vlaams Humane Biomonitoringsprogramma 2016-2020, Referentiewaarden bij Jongeren*, [www.milieu-en-gezondheid.be](http://www.milieu-en-gezondheid.be).
- Steunpunt Milieu en Gezondheid (2020b), *Vlaams Humane Biomonitoringsprogramma 2016-2020, Resultatenrapport Jongerencampagne Deel II*, [www.milieu-en-gezondheid.be](http://www.milieu-en-gezondheid.be).

## 2.1.7 Bijlagen

Tabel 7: Milieubezorgdheid volgens persoonskenmerken, indicatoren van sociale achtergrond, gezinscontext en schoolcontext

Milieubezorgdheid Gemiddelde per groep		
Gender	Man: 0,01 Vrouw: -0,01	t=0,19
Leeftijd	13,5-14,5: 0,14 14,5-15,5: -0,06 >15,5: -0,02	F=1,03
Hoogste opleidingsniveau ouders	Lager secundair onderwijs: -0,35 Hoger secundair onderwijs: -0,26 Tertiair onderwijs: 0,18	F=6,52**
Equivalent inkomen gezin	0-1250 euro: -0,22 1251-1600 euro: -0,22 1601-2000 euro: -0,05 >2000 euro: 0,37	F=5,38**
Rondkomen inkomen	Zeer tot eerder moeilijk: -0,17 Eerder gemakkelijk: -0,01 Gemakkelijk tot zeer gemakkelijk: 0,14	F=2,05
Eigenaar woning	Nee: -0,22 Ja: 0,06	t=-1,87+
Buitenlandse herkomst	Belgisch: 0,02 EU: -0,45 Niet-EU: 0,18	F= 2,77+
Thuis taal	Uitsluitend Nederlands: -0,02 Nederlands en iets anders: 0,26 Geen Nederlands: -0,38	F=1,67
Milieuedrag gezin (O_H02)	Helemaal niet milieuvriendelijk-noch milieuvriendelijk, noch milieuvriendelijk: -0,12 Milieuvriendelijk-heel milieuvriendelijk: 0,14	t=-2,11*
Aantal gezinsleden	2-3: -0,09 4-5: -0,01 >5: 0,14	F= 0,65
Schooltype	ASO: 0,34 TSO en KSO: -0,28 BSO: -0,54	F= 20,71***
MOS aanbod	Nee: -0,00 Ja: 0,01	t=-0,10

Significatie: \*\*\*  $p < 0,001$ ; \*\*  $p < 0,01$ ; \*  $p < 0,05$ ; +  $p < 0,1$

Tabel 8: Belang van groene ruimte in de woonomgeving, volgens persoonskenmerken, indicatoren van sociale achtergrond, gezinscontext en schoolcontext (%)

	Weinig belang	Veel belang
<b>Totaal</b>	<b>50%</b>	<b>50%</b>
<b>Gender</b>	$X^2=0,79$	
Man	47,64%	52,36%
Vrouw	52,02%	47,98%
<b>Leeftijd</b>	$X^2=4,74+$	
13,5-14,5	45,13%	54,87%
14,5-15,5	50%	50%
>15,5	66,67%	33,33%
<b>Hoogste opleidingsniveau ouders</b>	$X^2=9,80^{**}$	
Lager secundair onderwijs	60,87%	39,13%
Hoger secundair onderwijs	59,12%	40,88%
Tertiair onderwijs	43,50%	56,50%
<b>Equivalent inkomen gezin</b>	$X^2=8,47^*$	
0-1250	61,11%	38,89%
1251-1600	48,61%	51,39%
1601-2000	55,07%	44,93%
>2000	41,67%	58,33%
<b>Rondkomen inkomen</b>	$X^2=5,07+$	
Zeer tot eerder moeilijk	58,62%	41,38%
Eerder gemakkelijk	45,31%	54,69%
Gemakkelijk tot zeer gemakkelijk	47,24%	52,76%
<b>Eigenaar woning</b>	$X^2=6,46^*$	
Nee	63,16%	36,84%
Ja	47,01%	52,99%
<b>Buitenlandse herkomst</b>	$X^2=3,18$	
Belgische	48,07%	51,93%
EU	61,11%	38,89%
Niet-EU	57,50%	42,50%
<b>Thuis taal</b>	$X^2=1,53$	
Uitsluitend Nederlands	49,17%	50,83%
Nederlands en iets anders	52,38%	47,62%
Geen Nederlands	66,67%	33,33%
<b>Milieugedrag gezin (O_H02)</b>	$X^2=12,11^{***}$	
Niet milieuvriendelijk	58,11%	41,89%
Milieuvriendelijk	40,76%	59,24%
<b>Aantal gezinsleden</b>	$X^2=4,35$	
2-3	59,46%	40,54%
4-5	46,44%	53,56%
>5	53,52%	46,48%
<b>Schooltype</b>	$X^2=11,84^{**}$	
ASO	41,71%	58,29%
TSO en KSO	58,59%	41,41%
BSO	58,67%	41,33%

Significatie: \*\*\*  $p < 0,001$ ; \*\*  $p < 0,01$ ; \*  $p < 0,05$ ; +  $p < 0,1$



Tabel 9: Appreciatie groene ruimte in woonomgeving

	Kijkgroen	Gebruiksgroen	Gezondheid
<b>Totaal</b>	<b>63,09%</b>	<b>21,73%</b>	<b>15,18%</b>
<b>Gender</b>		$X^2=0,84$	
Man	60,67%	23,03%	16,29%
Vrouw	65,20%	20,59%	14,22%
<b>Leeftijd</b>		$X^2=6,64$	
13,5-14,5	54,21%	27,10%	18,69%
14,5-15,5	65,99%	20,65%	13,36%
>15,5	71,43%	10,71%	17,86%
<b>Hoogste opleidingsniveau ouders</b>		$X^2=14,33^{**}$	
Lager secundair onderwijs	39,13%	21,74%	39,13%
Hoger secundair onderwijs	58,40%	24,80%	16,80%
Tertiair onderwijs	67,40%	20,70%	11,89%
<b>Equivalent inkomen gezin</b>		$X^2=11,82^{+}$	
0-1250	52,44%	24,39%	23,17%
1251-1600	68,25%	14,29%	17,46%
1601-2000	62,12%	27,27%	10,61%
>2000	70,27%	18,92%	10,81%
<b>Rondkomen inkomen</b>		$X^2=6,83$	
Zeer tot eerder moeilijk	55,14%	25,23%	19,63%
Eerder gemakkelijk	71,55%	16,38%	12,07%
Gemakkelijk tot zeer gemakkelijk	62,50%	23,03%	14,47%
<b>Eigenaar woning</b>		$X^2=2,45$	
Nee	71,01%	17,39%	11,59%
Ja	60,67%	22,90%	16,13%
<b>Buitenlandse herkomst</b>		$X^2=3,97$	
Belgische	64,01%	22,29%	18,69%
EU	62,50%	18,75%	18,75%
Niet-EU	54,29%	20%	
<b>Thuis taal</b>		$X^2=7,06$	
Uitsluitend Nederlands	64,07%	22,24%	13,47%
Nederlands en iets anders	54,05%	16,22%	29,73%
Geen Nederlands	63,64%	18,18%	18,18%
<b>Milieugedrag gezin (O_H02)</b>		$X^2=0,62$	
Niet milieuvriendelijk	63,24%	20,59%	16,18%
Milieuvriendelijk	62,57%	23,39%	14,04%
<b>Aantal gezinsleden</b>		$X^2=0,71$	
2-3	66,18%	19,12%	14,71%
4-5	62,06%	22,92%	15,02%
>5	63,33%	20%	16,67%
<b>Schooltype</b>		$X^2=10,12^{*}$	
ASO	64,50%	22,50%	13%
TSO en KSO	64,10%	23,93%	11,97%
BSO	56,92%	15,38%	27,69%

Significatie: \*\*\*  $p < 0,001$ ; \*\*  $p < 0,01$ ; \*  $p < 0,05$ ; +  $p < 0,1$

Tabel 10: Onafhankelijke variabelen gebruikt in regressiemodellen

<b>Gender</b>
Man
Vrouw
<b>Leeftijd</b>
13,5-14,5
14,5-15,5
>15,5
<b>Hoogste opleidingsniveau ouders</b>
Lager secundair onderwijs
Hoger secundair onderwijs
Tertiair onderwijs
<b>Equivalent inkomen gezin</b>
0-1250
1251-1600
1601-2000
>2000
<b>Buitenlandse geboortenationaliteit jongere en/of ouders</b>
Belgisch
EU
Niet-EU
<b>Over het algemeen gesproken, hoe zou jij het gedrag van je gezin beschrijven:</b>
Helemaal niet milieuvriendelijk
Niet milieuvriendelijk
Noch milieuvriendelijk, noch milieuvriendelijk
Milieuvriendelijk
Heel milieuvriendelijk
<b>Aantal gezinsleden</b>
2-3
4-5
>5
<b>Schooltype</b>
ASO
TSO en KSO
BSO
<b>MOS aanbod</b>
Nee
Ja